

**การบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายโรงเรียนที่ 9
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7**
**THE ADMINISTRATION BASED ON THE FOUR SUBLIME STATES OF MIND
(BRAHMA VIHARA 4) BY SCHOOL ADMINISTRATORS IN NETWORK SCHOOL
CENTER 9, UNDER THE OFFICE OF NAKHON RATCHASIMA PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA 7**

ธีรชาติ ธรรมวงศ์¹, จำรัส มุ่งเผือกสง²
วิทยาลัยนครราชสีมา

Teerachat tammawong,¹ Chamrat MungfaoKlang²
Nakhon Ratchasima College

Corresponding Author E-mail : 6704030302019@nmc.ac.th

(Received : 8 April, 2026; Edit : 21 April, 2026; accepted : 24 April, 2026)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายโรงเรียนที่ 9 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 2) เปรียบเทียบ ความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายโรงเรียนที่ 9 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 จำแนกตามตำแหน่ง และระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 156 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซ์และมอร์แกน และสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67–1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.80 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายโรงเรียนที่ 9 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายโรงเรียนที่ 9 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ยกเว้นด้านการบริหารวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4 ด้านการบริหารงบประมาณตามหลักพรหมวิหาร 4 และด้านบริหารงานทั่วไปตามหลักพรหมวิหาร 4 ไม่แตกต่างกัน
3. ผลการเปรียบเทียบการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายโรงเรียนที่ 9 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 จำแนกตามระดับการศึกษาโดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ยกเว้นด้านการบริหารงบประมาณตามหลักพรหมวิหาร 4 และด้านบริหารงานทั่วไปตามหลักพรหมวิหาร 4 ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4, ศูนย์เครือข่ายโรงเรียนที่ 9

Abstract

This research aims to 1) study the administration based on the Four Sublime States of Mind (Brahma Vihara 4) of school administrators in the 9th network school center under the Nakhon

Ratchasima Primary Educational Service Area Office 7. 2) Comparing the opinions of school administrators in Network School Center No. 9, under the Office of Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area 7, regarding administration based on the Four Sublime States of Mind (Brahma Vihara 4). Categorized by position and educational level, the research sample consisted of 156 school administrators and teachers. The sample size was determined using the Krejcie-Morgan table and stratified random sampling. The research instrument was a 5-level Likert scale questionnaire. The questionnaire exhibited a content validity index between 0.67 and 1.00 and a reliability coefficient of 0.80 for the entire questionnaire. Statistical analyses included frequency, percentage, mean, standard deviation, and t-test.

The research results found that.

1. The overall management practices based on the Four Sublime States of Mind (Brahma Vihara 4) by school administrators in Network Center 9, under the Office of Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area 7, were at a high level.

2. A comparison of the administration practices based on the Four Sublime States of Mind (Brahma Vihara 4) of school administrators in Network School Center 9, under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 7, categorized by position, showed statistically significant differences at the .05 level overall, except for the aspects of academic administration based on the Four Sublime States of Mind, budget administration based on the Four Sublime States of Mind, and general administration based on the Four Sublime States of Mind, which did not show significant differences.

3. A comparison of the administration practices based on the Four Sublime States of Mind (Brahma Vihara 4) of school administrators in Network School Center 9, under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 7, categorized by educational level, showed statistically significant differences at the .05 level, except for budget management based on the Four Sublime States of Mind and general administration based on the Four Sublime States of Mind, which did not show significant differences.

Keywords : Management Based on the Four Brahmavihara Principles , School Network Center 9

บทนำ

ในปัจจุบันการศึกษามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาคนให้มีความเจริญก้าวหน้าในทุก ๆ ด้าน การศึกษาสร้างเยาวชนของชาติให้มีความพร้อมและมีความเจริญงอกงามเพื่อเป็นกำลังหลักสำคัญของประเทศชาติ มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดทำให้เกิดการพัฒนาประเทศชาติอย่างยั่งยืน คือ "การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์" ทรัพยากรมนุษย์ดังกล่าวต้องประกอบด้วยคนที่มีคุณภาพ สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรมในการดำรงชีวิต และเอื้อต่อการพัฒนาประเทศ การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนและประเทศชาติให้ดำเนินไปอย่างมีคุณภาพ (ณัฐธินิศา ไตรเทวีเจียรกุล, 2566: 1) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545, ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 และฉบับที่ 4 พ.ศ. 2562 มาตรา 6 ได้กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546: 16) การศึกษาถือว่าเป็นรากฐานที่สำคัญในการสร้างสรรค์ ความเจริญก้าวหน้า และเป็นการขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาในทุกด้านตลอดจนการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในสังคม เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ตลอดเวลา โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้มีความเจริญงอกงามทั้งทางด้าน สติปัญญา ความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม ความดีงามในจิตใจ มีความสามารถที่จะทำงานและคิดวิเคราะห์ได้

อย่างถูกต้อง สามารถเรียนรู้ แสวงหาความรู้ ตลอดจนใช้ความรู้ได้อย่างสร้างสรรค์โดยการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนสำคัญที่สุด สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ดังนั้น ในการพัฒนาคนให้เป็นคนที่มีความรู้สมบูรณ์แบบในทุกช่วงวัย โดยเฉพาะการพัฒนาคนจากยกระดับคุณภาพการศึกษา การให้โอกาสทางการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะชีวิต และยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ทั่วถึงในทุกพื้นที่ และต้องส่งเสริมบทบาทสถาบันทางสังคมในการขัดเกลาสร้างคนให้เป็นคนดี มีวินัย มีค่านิยมที่ดีและมีความรับผิดชอบต่อสังคม ระบบการศึกษาของไทยจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม (กรณิกา บุญเสียง, 2567: 1)

การจัดการศึกษาต้องมีกระบวนการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามความถนัด และเต็มศักยภาพซึ่ง การจัดการกระบวนการเรียนรู้จำเป็นต้องมีการจัดให้สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียน จะเป็นการช่วยฝึกทักษะกระบวนการคิดจากการเรียนรู้ประสบการณ์จริง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553: 3) และการศึกษาถือว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม สร้างประเทศชาติ เป็นหัวใจหลักในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุขท่ามกลางกระแสของการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วของโลกในศตวรรษที่ 21 การศึกษาถือว่ามีความสำคัญในการสร้างความเชื่อถือของประเทศต่อสายตาชาวโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ดังนั้น ประเทศไทยจึงให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพและความสามารถของคนไทยให้มีทักษะชีวิต ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศชาติ เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี เนื่องจากสังคมไทยเป็นสังคมที่มีจิตใจงามยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: 1)

การเลือกหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้และเป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการที่จะเป็นผู้บริหารที่เก่ง ดี และมีคุณภาพ ต้องระลึกอยู่เสมอว่าผู้นำต้องทำหน้าที่อย่างไ้กับงานที่รับผิดชอบงานจึงจะประสบผลสำเร็จ ในการทำงานจำเป็นต้องร่วมมือร่วมใจกับบุคคลอื่น ดังนั้น ต้องมีหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาเป็นแนวทางยึดถือปฏิบัติเพื่อให้สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ผู้นำที่ดีในทางธรรมต้องมีหลักธรรมที่เป็นเครื่องอยู่ของท่านผู้ใหญ่ หรือที่อยู่ของพรหมคือหลักพรหมวิหารธรรม 4 ประการ ได้แก่ 1.เมตตา คือ การมีความหวังดีที่ปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข 2.กรุณา คือ ความสงสาร เห็นอกเห็นใจ ปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นจากความทุกข์ 3.มุทิตา คือ ความรู้สึกชื่นชมยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดีประสบความสำเร็จ และประการที่ 4.อุเบกขา คือ ความวางใจเป็นกลางเที่ยงตรงไม่เอนเอียง (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2559 : 186-187) ถ้าการบริหารสถานศึกษาเกิดความเหลื่อมล้ำกันระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา เช่นผู้ใต้บังคับบัญชาไม่ได้รับความเป็นธรรมในด้านต่าง ๆ ที่ตนเองควรจะได้รับ ผู้บริหารที่ดีควรได้นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ พรหมวิหาร 4 มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานก็จะทำให้ปัญหา อุปสรรคหรือความไม่เข้าใจที่มีอยู่คลี่คลายลงไปได้ด้วยดี ซึ่งตามแนวคิดทฤษฎีหลักพรหมวิหาร 4 ในความหมายของพรหมวิหาร 4 คือ ธรรมเป็นเครื่องอยู่อันประเสริฐของผู้ใหญ่ และเป็นหลักธรรมประจำใจอันประเสริฐ)

ผู้บริหารการศึกษาที่ดีควรถึงพร้อมด้วยคุณสมบัติทั้งด้านความรู้ในด้านหลักการบริหาร ภาวะผู้นำ และต้องมีคุณธรรม จริยธรรม ธรรมะประจำใจ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงสมรรถภาพของผู้บริหารทางการศึกษา การสร้างคุณธรรมจริยธรรมเพื่อใช้ในการบริหารเป็นสิ่งที่สำคัญของผู้บริหารที่สามารถดำเนินงานไปด้วยความราบรื่นและบรรลุเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล การส่งเสริมการครองคนตามหลักพรหมวิหาร 4 สำหรับผู้บริหารการศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ด้วยการนำหลักพรหมวิหาร 4 มาประยุกต์ใช้โดยการเชื่อมโยงให้เห็นความสำคัญของการนำหลักธรรมมาใช้ในการบริหารเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่ผู้บริหารและเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมขององค์กร ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาพึงควรไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังนั้น หลักพรหมวิหาร 4 เป็นหลักธรรมพื้นฐานที่ง่ายต่อการนำไปใช้ปฏิบัติให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในสถานศึกษาของตนเองเพื่อให้ทันกับยุคสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลง (พระมหาวิจิตรศักดิ์ ปญญาวุฒโธ. บุญชัย.2566 : 100) หลักธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่บันทึกไว้ในพระไตรปิฎก นอกจากจะสามารถนำมาใช้เป็นหลักการและแนวทางในการดำเนินชีวิต โดยทั่วไปแล้วยังมีอีกหลายประเด็นที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารให้ประสบความสำเร็จต่อไป

จากเหตุผลและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายโรงเรียนที่ 9 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 เนื่องจากว่าสถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษาของนักเรียนและเนนผู้เรียนเป็นสำคัญในการเรียนรู้การบริหารงานทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาจะสำเร็จหรือล้มเหลวขึ้นขึ้นอยู่กับ

ภาวะผู้นำและจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา หากผู้บริหารสถานศึกษาได้นำเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาใช้ในการบริหารงานทางการศึกษาแล้วจะสามารถนำมาซึ่งการปรับปรุงพัฒนาตนเองพัฒนาสถานศึกษา และใช้ทรัพยากรทั้งที่เป็นบุคคลและสิ่งของให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นเป็นที่ยอมรับของสังคม และเพื่อเป็นแนวทาง ในการส่งเสริมผู้บริหารสถานศึกษาในการวางแผนปรับปรุงพัฒนาปรับเปลี่ยนสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายโรงเรียนที่ 9 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์เครือข่าย โรงเรียนที่ 9 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ศูนย์เครือข่ายโรงเรียนที่ 9 อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร สถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของกระทรวงศึกษาธิการ (2550 : 1-4) ได้กล่าวถึงการบริหารสถานศึกษา 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านบริหารงาน ทั่วไป โดยบูรณาการตามหลักพรหมวิหาร 4 จากแนวคิดของ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านเมตตา ด้านกรุณา ด้านมุทิตา ด้านอุเบกขา

ตัวแปรอิสระ

สภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
1. ตำแหน่ง
1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา
1.2 ครูผู้สอน
2. ระดับการศึกษา
2.1 ระดับปริญญาตรี
2.2 สูงกว่าระดับปริญญาตรี

ตัวแปรตาม

การบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหาร สถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายโรงเรียนที่ 9 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7
1. ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4
2. ด้านการบริหารงบประมาณตามหลักพรหมวิหาร 4
3. ด้านการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4
4. ด้านการบริหารงานทั่วไปตามหลักพรหมวิหาร 4

สมมติฐานการวิจัย

1. บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายโรงเรียนที่ 9 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 แตกต่างกัน
2. บุคลากรที่ระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหาร ตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหาร สถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายโรงเรียนที่ 9 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์เครือข่ายโรงเรียนที่ 9 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 156 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์เครือข่ายโรงเรียนที่ 9 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 111 คน จำแนกตามกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายโรงเรียนที่ 9 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ และสร้างเครื่องมือขึ้นเองเป็นแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) เกี่ยวกับตำแหน่งและระดับการศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายโรงเรียนที่ 9 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 โดยจำแนก เป็นจำนวน 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4
2. ด้านการบริหารงานงบประมาณตามหลักพรหมวิหาร 4
3. ด้านการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 และ
4. ด้านการบริหารงานทั่วไปตามหลักพรหมวิหาร 4

ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวทฤษฎีของลิเคิร์ต (Likert) 5 ระดับ คือ

- ระดับ 5 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
- ระดับ 4 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
- ระดับ 3 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
- ระดับ 2 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
- ระดับ 1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยสุด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาเครื่องมือวิจัยอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ตามแนวคิดของพระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช) เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม พร้อมทั้งศึกษาหลักพรหมวิหาร 4 ควบคู่กับการบริหารงาน 4 ด้าน ได้แก่ งานวิชาการ งบประมาณ บุคคล และงานทั่วไป รวมถึงศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแนวคิดของ Likert และแนวทางของบุญชม ศรีสะอาด

ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามโดยประยุกต์จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 40 ข้อ และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ก่อนปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ และนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0.67–1.00 แล้วจึงปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่ตัวอย่าง จำนวน 30 คน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์เครือข่ายโรงเรียนที่ 9 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าเท่ากับ 0.80 และจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7
2. ผู้วิจัยส่งหนังสือจากวิทยาลัยนครราชสีมา ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับคืนจำนวน 113 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับตำแหน่ง และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) (บุญชม ศรีสะอาด. 2556 : 101) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
 ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
 ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
 ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
 ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายโรงเรียนที่ 9 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 จำแนกตามตำแหน่ง และระดับการศึกษา โดยใช้ค่า t – test (Independent samples)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของเรื่องการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายโรงเรียนที่ 9 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	รายการ	ระดับปฏิบัติ		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านการบริหารวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4	4.02	0.24	มาก	2
2	ด้านการบริหารงบประมาณตามหลักพรหมวิหาร 4	3.90	0.22	มาก	4
3	ด้านการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4	4.04	0.28	มาก	1
4	ด้านการบริหารงานทั่วไปตามหลักพรหมวิหาร 4	3.96	0.21	มาก	3
ภาพรวม		4.00	0.15	มาก	

จากตารางที่ 1 แสดงว่า การบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายโรงเรียนที่ 9 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.15) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.28) รองลงมา คือ ด้านการบริหารวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4 ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.24) และด้านการบริหารงานทั่วไปตามหลักพรหมวิหาร 4 ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.21) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารงบประมาณตามหลักพรหมวิหาร 4 ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.2)

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา

ศูนย์เครือข่ายโรงเรียนที่ 9 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 จำแนกตามตำแหน่ง
โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	รายการ	ผู้บริหารสถานศึกษา		ครูผู้สอน		t	p-value
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านการบริหารวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4	4.09	0.19	4.00	0.12	1.29	0.19
2	ด้านการบริหารงบประมาณตามหลักพรหมวิหาร 4	3.94	0.19	3.94	0.23	0.09	0.92
3	ด้านการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4	4.34	0.27	3.99	0.25	4.98*	0.00
4	ด้านบริหารงานทั่วไปตามหลักพรหมวิหาร 4	3.96	0.13	3.96	0.22	-0.05	0.95
	ภาพรวม	4.08	0.12	3.97	0.14	2.78*	0.00

*p ≤ .05

จากตารางที่ 2 แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีตำแหน่งแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายโรงเรียนที่ 9 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ยกเว้นด้านการบริหารวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4 ด้านการบริหารงบประมาณตามหลักพรหมวิหาร 4 และด้านบริหารงานทั่วไปตามหลักพรหมวิหาร 4 ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายโรงเรียนที่ 9 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	รายการ	ระดับปริญญาตรี		สูงกว่าระดับปริญญาตรี		t	p-value
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านการบริหารวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4	3.97	0.22	4.17	0.23	-3.78*	0.00
2	ด้านการบริหารงบประมาณตามหลักพรหมวิหาร 4	3.93	0.23	3.96	0.20	-0.51	0.61
3	ด้านการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4	3.97	0.25	4.28	0.25	-5.44*	.000

4	ด้านบริหารงานทั่วไป ตามหลักพรหมวิหาร 4	3.95	0.23	3.98	1.30	-0.51	0.60
ภาพรวม		3.95	4.10	4.10	0.11	-4.51*	0.00

*p ≤ .05

จากตารางที่ 3 แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายโรงเรียนที่ 9 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการบริหารงบประมาณตามหลักพรหมวิหาร 4 และด้านบริหารงานทั่วไปตามหลักพรหมวิหาร 4 ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัย การบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายโรงเรียนที่ 9 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 มีประเด็นสำคัญและน่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1.การบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายโรงเรียนที่ 9 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 โดยภาพรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารเอาใจใส่ สนับสนุน สร้างขวัญกำลังใจ มีเมตตาธรรมต่อครูผู้สอน และบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณรงค์รักษ์ ดวงภักดี (2563) ได้ทำวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาสมภาร สารทโร (วรรณพราหมณ์) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอลำทะเมนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1. การส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาตามหลัก พรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอลำทะเมนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับพระอดิศักดิ์ สารโท (เดือนสนธิ์ทิพย์) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา" ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอลำทะเมนชัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ของผู้บริหารและครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาได้นำหลักพรหมวิหาร 4 มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานและเป็นหลักธรรมที่เข้าใจง่าย สามารถปรับใช้ได้กับบุคลากรทุกคนและทุกกลุ่มงาน และเป็นหลักธรรมที่ใช้ในการบริหารสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพที่แท้จริง

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายโรงเรียนที่ 9 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายโรงเรียนที่ 9 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ยกเว้น ด้านการบริหารวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4 ด้านการบริหารงบประมาณตามหลักพรหมวิหาร 4 และด้านบริหารงานทั่วไปตามหลักพรหมวิหาร 4 ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีมุมมองที่แตกต่างกันในทุกด้าน แต่ด้านบริหารงานบุคคลทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นที่ตรงกัน คือ ให้ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาอย่างเต็มความสามารถเพื่อให้นักเรียนเข้าใจ ตลอดจนมีมาตรการในการเสริมสร้างและการป้องกัน การกระทำผิดวินัยโดยมีการดำเนินการให้ความรู้ ฝึกอบรมการสร้างขวัญและกำลังใจตามควรแก่กรณีอย่าง สม่าเสมอ โดยวางตัวเป็นกลางด้วยความเป็นธรรมอย่างสม่าเสมอ ยกย่อง สรรเสริญ และให้ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของเพื่อนร่วมงานที่ทำงานให้กับส่วนงานอย่างสม่อหน้ากันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาสมภาร สารทโร (วรรณ

พราหมณ์) (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร ๔ ในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน อำเภอลำปางสามหมอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 พบว่า ผู้บริหาร และครูผู้สอน ที่มี ตำแหน่ง และระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพระอดิศักดิ์ สารโท (เดือนสันเทียะ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอลำปางน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนระหว่างตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 แตกต่างกัน แต่ด้านการบริหารงานบุคคล ครูผู้สอน มองว่าผู้บริหารควรเผยแพร่ผลการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องของบุคลากรให้ปฏิบัติ อย่างทั่วถึงควรพิจารณาจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงานด้วยความเที่ยงธรรม ต่อหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องเปิดโอกาสให้ ทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผนงาน บริหารบุคลากร ปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างที่ดี ต่อผู้ร่วมงานในการพัฒนาบุคลากรเพื่อ ผลการทำงานที่มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริงของการพัฒนาบุคลากร และควรวางแผนบุคลากรด้วยความเป็นธรรมต่อทุก ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานทุก ๆ ด้าน

2.2 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ บริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายโรงเรียนที่ 9 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการบริหาร งบประมาณตามหลักพรหมวิหาร 4 และด้านบริหารงานทั่วไปตามหลักพรหมวิหาร 4 ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีการบริหารสถานศึกษาอย่างเปี่ยมล้นตามมิตรเห็นอกเห็นใจครูผู้สอน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เมตตาช่วยเหลือซึ่งกันและกันโดยยึดหลักธรรมยึดถือความถูกต้องและเที่ยงธรรมเป็นสำคัญ ตลอดจนการนำหลักพรหม วิหาร 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมขั้นพื้นฐานสำหรับผู้บริหารนำมาบูรณาการใช้ในการบริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของพระสราวุธ สุขโขโต (ปัดจมะ) ได้ศึกษาเรื่องการประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของ บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลสะอวดสมบูรณ์ อำเภอมือง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานโดยรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของนงศรีรักษ์ ดวงภักดี ได้ทำวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้บริหาร และครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อ การบริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำเอาหลักพรหมวิหาร 4 ไปบูรณาการใช้ในการบริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารงานทั่วไปและครูผู้สอนควรนำหลักพรหมวิหาร 4 ไปบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

1.2 สถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนทำวิจัยในชั้นเรียนในเรื่องเกี่ยวกับหลักพรหมวิหาร 4 หรือนำเอาหลักพรหมวิหาร 4 มาใช้ในการพัฒนาทักษะวิชาการและทักษะชีวิตของผู้เรียน และส่งเสริมสนับสนุน การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรให้ทันต่อสถานการณ์ และสอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

1.3 สถานศึกษาควรนำเอาหลักพรหมวิหารธรรม 4 ไปปรับประยุกต์ใช้เพิ่มเติมในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการ เรียนรู้และส่งเสริมการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เห็นถึงความสำคัญของหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อนำไปเพื่อพัฒนาตนเอง ตลอดจนนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างเป็นรูปธรรม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการนำหลักพรหมวิหาร 4 มาบูรณาการใช้ในการบริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารงานทั่วไปโดยจำเพาะเจาะจงในแต่ละด้าน

2.2 ควรศึกษาการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาทุกจังหวัด และสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาทั้ง 7 เขตพื้นที่การศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา

2.3 ควรศึกษาการนำเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่สอดคล้องกับการบริหารสถานศึกษา เช่น อิทธิบาท 4 มรรคาธรรม 4 สังคหวัตถุ 4 สัมปยุตธรรม 7 และมรรคมืองค 8 มาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตาม ภาระงานทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารงานทั่วไป

เอกสารอ้างอิง

- กรณิกา บุญเสียง. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาตามหลักอปริหานิยธรรมกับประสิทธิผลของ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) _____. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- ณัฐธัญญา ไตรเทวีไธยกุล. (2566). การบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัด สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย.
- ณรงค์รักษ์ ดวงภักดี (2563). การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลั ย มหาจุฬาราชวิทยาลัย.
- .บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาสน
- _____. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาสน.
- พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช). (2541). พระไบนาน. กรุงเทพมหานคร : คณาจารย์ธรรมการพิมพ์.
- พระมหาสมภาร สารโพ (วรรณพราหมณ์). (2559). การส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอสว่างสามหมอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต ๒. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลั ย มหาจุฬาราชวิทยาลัย.
- พระสราวุธ สุโขโต (ปัดจมะ). (มกราคม - มิถุนายน 2558). การประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงาน ของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอมืองจังหวัดร้อยเอ็ด, วารสารมหาวิทยาลัยมหา มจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด. 4 (1) : 209-210.
- พระอดิศักดิ์ สารโท (เตือนสันเทียะ). (2556). การบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอ วังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิต วิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579. กรุงเทพมหานคร : פרקหวาน กราฟฟิค จำกัด.